

Bruselj, 8. december 2023
(OR. en)

16450/23

RECH 543
COH 96
COMPET 1235

IZID POSVETOVANJA

Pošiljatelj:	Generalni sekretariat Sveta
Datum:	8. december 2023
Prejemnik:	delegacije
Št. predh. dok.:	15118/23
Zadeva:	Večja vloga in učinek raziskav in inovacij v procesu oblikovanja politik v Uniji – sklepi Sveta (odobreni 8. decembra 2023)

V prilogi vam pošiljamo Sklepe Sveta o večji vlogi in učinku raziskav in inovacij v procesu oblikovanja politik v Uniji, ki jih je Svet odobril na 3993. seji.

**SKLEPI SVETA O VEČJI VLOGI IN UČINKU RAZISKAV IN INOVACIJ V PROCESU
OBLIKOVANJA POLITIK V UNIJI**

SVET EVROPSKE UNIJE JE –

OB OPOZARJANJU NA:

- svoje sklepe iz decembra 2020¹ o novem evropskem raziskovalnem prostoru, v katerih je poudaril, da je treba učinkovito izkoristiti potencial raziskav in inovacij za družbo in gospodarstvo ter ponovno potrdil cilj naložb v raziskave in razvoj v višini 3 % BDP Unije. Da bi se dala prednost naložbam in reformam, bi države članice lahko posodobile svoje nacionalne cilje, tako da bodo odražali nove prednostne naloge Unije in nacionalne okoliščine;
- svoje sklepe iz maja 2021² o podatkovnih tehnologijah v podporo „boljšemu pravnemu urejanju“, v katerih je poudaril, da je trden in z dokazi podprt proces odločanja ključen za predvidevanje potenciala in tveganj nastajajočih izzivov ter da so potrebna skupna prizadevanja za okrepitev odpornosti Evrope ter zagotavljanje boljših politik in bolj za prihodnost primerne, inovacijam prijazne, predvidljive, dosledne in učinkovitega regulativnega okvira;
- svoje sklepe iz septembra 2021³ o globalnem pristopu k raziskavam in inovacijam – Evropska strategija za mednarodno sodelovanje v spreminjajočem se svetu, v katerih je poudaril, da mora globalni pristop Unije k raziskavam in inovacijam temeljiti na načelu odprtosti, multilateralizma, ki temelji na pravilih, skupnih vrednotah in prednostnih nalogah, lažšanju kroženja znanja in izmenjavi idej, ter poudaril pomen vključevanja globalnega pristopa k raziskavam in inovacijam v zunanje delovanje Unije;

¹ 13567/20.

² 9215/21, točki 9 in 17.

³ 12073/21.

- svoje sklepe iz novembra 2021⁴ o prihodnjem upravljanju evropskega raziskovalnega prostora, v katerih potrjuje, da družba v večji meri priznava vlogo raziskav in inovacij ter njihovega izkoriščanja pri odzivanju na sedanje in prihodnje družbene, okoljske in gospodarske izzive in ima v zvezi s to vlogo in izkoriščanjem večja pričakovanja;
- svoje priporočilo iz novembra 2021⁵ o Paktu za raziskave in inovacije v Evropi, v katerem so določena prednostna področja skupnega ukrepanja ter skupen sklop vrednot in načel za raziskave in inovacije v Uniji, vključno z načelom ustvarjanja vrednosti ter družbenim in gospodarskim učinkom raziskav in inovacij, skupaj z okrepljenimi mehanizmi za usklajevanje in spremljanje politik v evropskem raziskovalnem prostoru;
- svoje sklepe iz oktobra 2022⁶ o Posebnem poročilu Evropskega računskega sodišča št. 15/2022: „Ukrepi za povečevanje udeležbe v programu Obzorje 2020 so bili dobro zasnovani, vendar bodo trajnostne spremembe večinoma odvisne od prizadevanj nacionalnih organov“, v katerih navaja, da je med drugim seznanjen s priporočilom Računskega sodišča glede cilja geografsko bolj uravnotežene udeležbe držav s potencialom za izboljšanje raziskovalne odličnosti pri ukrepih za povečevanje udeležbe, in poziva Komisijo, naj v primeru pojava stalnih znatnih neravnovesij oceni, ali so potrebni bolj prilagojeni ukrepi in ciljno usmerjene dejavnosti mreženja, obenem pa zagotovi, da bo dodeljevanje financiranja še naprej temeljilo na načelu odličnosti;
- svoje priporočilo iz decembra 2022⁷ o vodilnih načelih za valorizacijo znanja, v katerem je navedeno, da je treba okrepiti strukture, procese in prakse pri uporabi rezultatov raziskav in znanstvenih spoznanj za oblikovanje in izvajanje javnih politik ter razvoj in revizijo standardov;

⁴ 14308/21.

⁵ UL L 431, 2.12.2021, str. 1–9.

⁶ 13426/22.

⁷ UL L 317, 9.12.2022, str. 141–148.

- svoje sklepe iz decembra 2022⁸ o novem evropskem programu za inovacije, v katerih je poudarjeno, da je treba izboljšati in utrditi inovacijske ekosisteme, saj se Evropa še naprej sooča z velikimi regionalnimi in nacionalnimi razlikami ter trdovratnim inovacijskim razkorakom, in v katerih je poudarjeno tudi, da imajo inovacijski ekosistemi močno regionalno in nacionalno razsežnost, ki bi jo bilo treba v celoti upoštevati pri razvoju inovacijske politike;
- svoje sklepe iz marca 2023 o posebnem poročilu Evropskega računskega sodišča št. 23/2022 z naslovom „Sinergije med programom Obzorje 2020 ter evropskimi strukturnimi in investicijskimi skladi – Še niso v celoti izkoriščene“⁹, v katerih spodbuja, naj se sinergije po potrebi vključujejo v strateško načrtovanje, načrtovanje programov in izvajanje, na primer v strategije pametne specializacije (v nadaljnjem besedilu: S3), da bi v celoti izkoristili potencial naložb v evropski sektor raziskav in inovacij;
- svoje sklepe iz junija 2022¹⁰ o ocenjevanju raziskav in izvajanju odprte znanosti, v katerih predlaga, naj razvoj sistemov za ocenjevanje raziskav v Evropi med drugim temelji na vodilnih načelih, ki upoštevajo „različn[e] poklicn[e] poti ter vse[...] raziskovaln[e] in inovacijsk[e] dejavnosti, vključno [s] (...) podporo oblikovanju politik na podlagi dokazov“;

⁸ 15602/22.

⁹ 7258/23.

¹⁰ 10126/22.

- Uredbo (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. februarja 2021 o vzpostavitvi Mehanizma za okrevanje in odpornost¹¹, pri čemer se področje uporabe Mehanizma nanaša na področja politike evropskega pomena, strukturirana v šest stebrov, ki so zeleni prehod; digitalna preobrazba; pametna, trajnostna in vključujoča rast, vključno z ekonomsko kohezijo, delovnimi mesti, produktivnostjo, konkurenčnostjo, raziskavami, razvojem in inovacijami, ter dobro delujoč notranji trg z močnimi MSP; socialna in teritorialna kohezija; zdravje ter gospodarska, socialna in institucionalna odpornost, s ciljem, da se med drugim povečata pripravljenost na krize in zmogljivost za odzivanje nanje, ter politike za naslednjo generacijo, otroke in mlade, kot so izobraževanje ter pridobivanje znanj in spretnosti;
- sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij „Unija enakosti: strategija za enakost spolov za obdobje 2020–2025“¹², v katerem so med drugim zastavljeni cilji politike, povezani z odpravljanjem razlik med spoloma na trgu dela, doseganjem enake udeležbe v vseh sektorjih in doseganjem uravnotežene zastopanosti spolov pri odločanju in v politiki.

OB POUDARJANJU NASLEDNJEGA:

- cilj evropskega raziskovalnega prostora, da ustvari enoten prostor za raziskave, inovacije in tehnologijo brez meja, bi moral biti podlaga za oblikovanje in izvajanje evropske politike ter programov na področju raziskav in inovacij;
- politika na področju raziskav in inovacij s svojimi ustrezno zasnovanimi ukrepi pozitivno vpliva na družbo, gospodarstvo in okolje ter prispeva h krepitvi demokracije in povečanju odpornosti Unije;
- procesi oblikovanja politik z znanstveno podlago lahko izboljšajo kakovost in skladnost političnih pobud v različnih sektorjih in upravah;

¹¹ UL L 57, 18.2.2021, str. 17–75.

¹² 6678/20.

- trenutno je iz političnih pobud v vseh sektorjih razvidno, da so za spodbujanje gospodarskega razvoja, varstva okolja in družbenega napredka stalno potrebne inovacije, s tem pa tudi močni ekosistemi na področju raziskav in inovacij. Ti ekosistemi in njihovi akterji lahko z nenehnimi nacionalnimi prizadevanji in skupno usmeritvijo držav članic prispevajo k zmanjšanju sedanjega inovacijskega razkoraka na nacionalni, regionalni in lokalni ravni;
- Mehanizem za okrevanje in odpornost je bil zasnovan kot začasna pomoč državam članicam pri zagotavljanju bolj trajnostnih in odpornih evropskih gospodarstev in družb, bolje pripravljenih na izzive in priložnosti zelenega in digitalnega prehoda. Mehanizem za okrevanje in odpornost je z okrepljenim odzivanjem na ciklične dogodke ali dogodke, vezane na dane okoliščine – denimo z blažitvijo gospodarskih in družbenih posledic koronavirusne pandemije – in v skladu z ustreznimi priporočili za posamezne države, opredeljenimi v priporočilih v okviru evropskega semestra, več državam članicam omogočil razvoj novih z dokazi podprtih in iz politike izhajajočih naložb in reform, ki dopolnjujejo druge sklade in instrumente na nacionalni ravni in na ravni EU.

I. Znanost v procesu javne politike za boljše življenje državljanov ter za okrepljeno demokracijo

1. OPOZARJA na dolgoletno tradicijo Unije, da se z namenom podpreti in izboljšati odločanje ter kakovost, uspešnost, učinkovitost in učinek javnih politik (koncept „znanost za politiko“) opira na znanost in najboljše razpoložljivo z dokazi podprto znanje iz vseh panog. Oblikovanje, spremljanje in ocenjevanje z dokazi podprtih politik so poleg drugih vrst znanja temeljili na postopkih neposrednega vključevanja znanstvenih skupnosti in/ali mehanizmov znanstvenega svetovanja za politične organe, da bi slednje podprli pri izvajanju njihovih nalog.

Prispevek znanosti k izboljšanju oblikovanja javnih politik

2. POUDARJA, da je zaradi večje konkurenčnosti Unije in boljšega izvajanja politik Unije pri soočanju s svetovnimi izzivi za evropski raziskovalni prostor potrebno naslednje:
- a. močan ekosistem na področju raziskav in inovacij v vseh državah članicah, ki temelji na odličnosti in bo dodatno olajšal ustvarjanje visokokakovostnih znanstvenih spoznanj, izvajanje politik odprte znanosti ter razvoj tehnologij in inovacij, vključno s socialnimi inovacijami, z velikim družbenim, gospodarskim in okoljskim učinkom;
 - b. uspešne znanstvene in inovacijske skupnosti, ki spodbujajo nadarjene posameznike, ki so sposobni in si tudi prizadevajo prispevati k napredku naših demokratičnih družb s približevanjem znanstvenim in tehnološkim ciljem od zgoraj navzdol in od spodaj navzgor, z doseganjem oprijemljivih rezultatov ter z obveščanjem oblikovalcev politik in širše javnosti o njih;
 - c. povečano, usklajeno, ciljno usmerjeno in sinergijsko financiranje na ravni Unije in nacionalni ravni, da bi se bolje odzivali na prednostne naloge in izzive Unije in držav članic;
 - d. krepitev zmogljivosti, ki lahko prispevajo k izboljšanju odličnosti in konkurenčnosti na nacionalni ravni ter k zmanjšanju razdrobljenosti in razlik na področju raziskav in inovacij med državami članicami in znotraj njih;
 - e. izboljšana zmogljivost sodelovanja na področju raziskav in inovacij z mednarodnimi partnerji ter med državami in svetovnimi regijami ob hkratnem prizadevanju za strateško avtonomijo Unije, da se zaščitijo njeni interesi na svetovni ravni in se ohrani odprto gospodarstvo.

3. MENI, da bi morala imeti vsa področja znanosti, vključno z družboslovnimi in humanističnimi vedami, s pridobivanjem z dokazi podprtega znanja pomembnejšo vlogo v procesu oblikovanja politik, in sicer pri opredeljevanju političnih izzivov, analizi naj sodobnejše tehnologije in oblikovanju rešitev. Ti elementi bi bili lahko sestavni del ugotovitev, vključenih v dejavnosti predvidevanja in ocene učinka. OPOZARJA, da bi bilo treba to doseči v skladu z načeli boljšega pravnega urejanja, v katerem znanstveni dokazi veljajo za neizpodbitno dejstvo. Znanost bi morala biti tudi ključni del procesa priprave političnih odločitev, njihovega izvajanja in ocenjevanja ter obveščanja o njih. POUDARJA, da je treba v ocene učinka vključiti najboljše razpoložljive znanstvene dokaze, da bi podprli proces političnega odločanja, s tem pa povečali verodostojnost javnega ukrepanja ter zaupanje državljanov vanj, pa tudi dodano vrednost zakonodaje.
4. POUDARJA, da bi morala biti znanstvena spoznanja in znanstveno svetovanje zanesljiva, preverljiva, oprijemljiva, relevantna in pregledna ter v celoti spoštovati znanstveno svobodo, integriteto in etična načela, da bi tako podprli oblikovanje politik na podlagi dokazov. OPOZARJA, da znanost in z dokazi podprto znanje temeljita na strogem metodološkem okviru, čeprav obstajajo metodološke omejitve, ki pa so lahko negotove. SPODBUJA pregledno in odgovorno komuniciranje o znanstvenih procesih in razširjanje znanstvenih dokazov, ki se uporabljajo za obveščanje oblikovalcev politik, pa tudi družbeno udejstvovanje in participativne procese državljanov na področju raziskav in inovacij v skladu z demokratičnimi vrednotami. PRIZNAVA, da je treba vzpostaviti in razširiti zmogljivosti za znanstveno svetovanje glede politik, da bi omogočili dejavnosti na področju vrednotenja znanja za oblikovanje politik.
5. POUDARJA, da je odprta znanost ključna tudi za oblikovalce politik in družbo na splošno, in sicer zaradi dostopa do brezplačnih znanstvenih spoznanj najvišje kakovosti in njihove uporabe. S tem se zmanjšuje dojemljivost za dezinformacije, preprečuje nasprotovanje spoznanjem, ki temeljijo na dejstvih, ter spodbuja zaupanje javnosti v znanost in oblikovanje politik na podlagi dokazov.

Upravljanje in sprejemanje odločitev

6. OPOZARJA, da je cilj oblikovanja javnih politik večja blaginja državljanov ter da to oblikovanje zajema politične, finančne, gospodarske, okoljske in družbene elemente, v zvezi s katerimi bi morali oblikovalci politik uporabiti znanstvena spoznanja in svetovanje.
7. POUDARJA, da lahko interdisciplinarno z dokazi podprto znanje, inovativni procesi in znanstveno svetovanje prispevajo k ciljem sektorskih politik v različnih razsežnostih politike. POUDARJA, da lahko mobilizacija raziskovalnih in inovacijskih skupnosti pri spodbujanju medsektorskega razumevanja znanstvenih spoznanj v celotni upravi pripomore k odpravi tradicionalnih strogih delitev sektorskih politik, spodbujanju medsektorskega učenja v EU in vzajemnega učenja med državami članicami ter izboljšanju skladnosti, ustreznosti in pričakovanega učinka javnih politik.
8. PRIZNAVA, da se uporaba z dokazi podprtega znanja in znanstvenega svetovanja ter načini njunega vključevanja v javne politike med državami članicami razlikujejo glede na raven upravljanja, svetovalne ekosisteme sektorske politike in regulirane upravne postopke. JE SEZNANJEN, da lahko posredniki, kot so nekatere strukture ali mehanizmi znanstvenega svetovanja, vključno s skupino glavnih znanstvenih svetovalcev Evropske komisije in Evropskim forumom znanstvenih svetovalcev, sodelujejo pri povezovanju raziskovalcev in oblikovalcev politik ter predstavijo z dokazi podprte možne ukrepe politike, da s tem podprejo njen razvoj.

Prihodnji ukrepi

9. SPODBUJA Komisijo naj v sodelovanju z državami članicami:

- a. nadalje razvija koncept „znanost za politiko“ in spodbuja vlogo znanstvenega in z dokazi podprtega znanja ter njegovo medsektorsko vključevanje v javne politike, in sicer:
 - i. z nadaljnjim ozaveščanjem družb o dodani vrednosti vključevanja znanstvenih spoznanj v oblikovanje, razvoj in uporabo javnih politik in torej s poglobljanjem zaupanja družbe v znanost in raziskave ter zaupanja oblikovalcev politik v raziskovalce;
 - ii. z nadaljevanjem ukrepov za evidentiranje obstoječih praks v zvezi z valorizacijo znanja pri oblikovanju politik ter institucionalnih znanstvenih svetovalnih sistemov in mehanizmov na nacionalni ravni;
 - iii. z analizo, kaj potrebujejo organi, ki oblikujejo politike, kar zadeva znanstveno in z dokazi podprto znanje, in kaj potrebujejo raziskovalci in inovatorji, da bi bolje razumeli proces oblikovanja politik. Te potrebe je mogoče zadovoljiti z ustreznimi ukrepi usposabljanja glede uporabe znanstvenega in akademskega strokovnega znanja za oceno javnih politik, in sicer v odziv na zahteve po znanstvenih svetovalnih procesih, mehanizmih in instrumentih na evropski, nacionalni, regionalni in lokalni ravni. Cilj teh ukrepov bi moral biti spodbujanje uporabe znanstvenega svetovanja v postopkih odločanja;
 - iv. z razvojem ustreznih orodij, ki omogočajo stalno vzajemno učenje, spodbujanjem izmenjave najboljših znanstvenih praks za politiko na nacionalni ravni in ravni Unije ter spodbujanjem medsektorske mobilnosti in ukrepov za krepitev zmogljivosti s posebnim poudarkom na njihovih oprijemljivih koristih za družbo;
 - v. s priznavanjem dejavnosti v okviru znanosti za politiko kot enega od elementov za ocenjevanje znanstvene zmogljivosti raziskovalnih ustanov in poklicnega napredka raziskovalcev ter s podporo raziskovalcem na začetku poklicne poti pri njihovem sodelovanju v teh dejavnostih;

- vi. z zagotavljanjem ustreznih spodbud za raziskovalce, da sodelujejo v dejavnostih v okviru znanosti za politiko z znatnim učinkom;
 - vii. s priznavanjem vključevanja vidika spola v znanost za politiko, tudi s spodbujanjem poklicne poti žensk v znanosti, da bi prispevali k odpravljanju vrzeli v delovni sili, ter v raziskovalne vsebine, da bi se izognili spolnim predsodkom v znanstveni dokazni podlagi;
- b. spodbuja vzpostavitev ekosistema znanosti za politiko, da bi podprli in povezali znanstvene skupnosti in skupnosti, ki oblikujejo politike v Uniji, na podlagi načel in vrednot pakta za raziskave in inovacije v Evropi;
 - c. spodbuja sodelovanje mrež ustreznih akterjev v Uniji, izmenjavo primerov najboljših praks in vzajemnega učenja ter vzpostavitev dvosmernih komunikacijskih kanalov za obogatitev dialoga med znanstvenimi skupnostmi in oblikovalci javnih politik na različnih področjih politike, vključno z raziskavami in inovacijami, s tem pa spodbuja tudi družbeno udejstvovanje brez poseganja v obstoječe politične dialoge.
10. POZIVA Komisijo, naj spodbuja instrumente in dejavnosti, ki posvečajo pozornost konceptu „znanost za politiko“, vključno z njegovo razsežnostjo valorizacije znanja, ter nadalje razvija orodja in programe za medsektorske dialoge, usposabljanje in mobilnost osebja med znanstvenimi ustanovami in javnimi upravami ter spodbuja uporabo obstoječih. Priznati in podpreti bi bilo treba pomembno vlogo tega osebja kot pospeševalcev in „mostov“ med različnimi strukturami.
11. POZIVA Komisijo, naj spodbuja uporabo instrumenta za tehnično podporo in instrumenta za podporo politikam, da bi podprla oblikovalce javnih politik in okrepila javne strukture za znanstveno svetovanje.

II. Večja vloga lokalnih in regionalnih inovacij za krepitev konkurenčnih ekosistemov na področju raziskav in inovacij

12. OPOZARJA, da so za regionalni razvoj odgovorne predvsem nacionalne in regionalne vlade, ki lahko sredstva kohezijske politike Unije in strategije S3 uporabijo za povečanje medsebojnega delovanja in sodelovanja med deležniki različnih inovacijskih ekosistemov ter zmanjšanje razlik. POUDARJA, da ima Unija pomembno vlogo tudi pri spodbujanju medregionalnega sodelovanja in izmenjave najboljših praks prek nacionalnih meja.
13. POUDARJA, da bi moral okvirni program za raziskave in inovacije, poleg drugih programov financiranja, še naprej spodbujati raziskovalno odličnost v vseh državah članicah. MENI, da bi brez poseganja v pogajanja o prihodnjih programih EU na področju raziskav in inovacij boljše usklajevanje med inovacijskimi ekosistemi ter učinkovitejša uporaba vseh zmogljivosti in virov na evropski, nacionalni in regionalni ravni izboljšala konkurenčnost in inovacijsko uspešnost Unije.
14. OPOZARJA, da imajo regionalni in lokalni akterji pomembno vlogo pri oblikovanju svetovno konkurenčnih ekosistemov na področju raziskav in inovacij ter strategij za rast. S krepitevijo lokalnih zmogljivosti in semenskih naložb se postavljajo temelji za uspešen evropski inovacijski ekosistem, ki zagotavlja evropsko konkurenčnost.
15. OPOZARJA, da bi moral novi evropski raziskovalni prostor temeljiti na zaupanju in deljeni odgovornosti ob sodelovanju deležnikov in državljanov, pri tem pa graditi na družbenem udejstvovanju, raznolikosti in prednostih evropskih ekosistemov na področju raziskav in inovacij. PRIZNAVA prizadevanja Komisije za merjenje uspešnosti nacionalnih in regionalnih sistemov raziskav in inovacij v Uniji z letnim evropskim sistemom inovacijskih kazalnikov in dvoletnim regionalnim sistemom inovacijskih kazalnikov, ki kažeta, da je kljub temu, da je večina držav članic EU povečala svojo uspešnost, med njimi še vedno velika vrzel na področju inovacij. PONOVRNO POUDARJA, da je po vsej Evropi veliko možnosti za okrepitev uspešnosti njenih ekosistemov na področju raziskav in inovacij. JE SEZNANJEN s potencialom tesnejšega sodelovanja in usklajevanja na področju raziskav in inovacij v evropskem raziskovalnem prostoru med evropsko, nacionalno in regionalno ravno, da bi zmanjšali razkorak na področju raziskav in inovacij po vsej Uniji.

16. OPOZARJA, da je v novem evropskem programu za inovacije poudarjen izziv krepitve medsebojne povezanosti evropskih inovacijskih ekosistemov. POUDARJA, da regionalna razsežnost zajema podeželska in mestna območja, ki zahtevajo večjo prožnost in vključenost podpornih instrumentov, pa tudi napredek pri usklajevanju politik na več ravneh med organi EU ter nacionalnimi, regionalnimi in lokalnimi oblastmi.
17. JE SEZNANJEN s ciljem novega evropskega programa za inovacije, da se utrdijo in povežejo številni in geografsko razpršeni inovacijski ekosistemi v Evropi, ter SE SEZNANJA z obstojem regionalnih inovacijskih dolin in pilotnega projekta partnerstva za regionalne inovacije – pobudama, katerih cilj je olajšati čezmejno sodelovanje med manj in bolj inovativnimi regijami z dopolnilnimi strategijami S3.
18. PRIZNAVA, da inovacije zajemajo različne sektorje ter vključujejo tehnološke in socialne inovacije. MENI, da je usmerjenost novega evropskega programa za inovacije na visokotehnološke inovacije, nadarjene posameznike in podjetništvo primerna za utrditev in razvoj vodilnega položaja Unije na področju tehnologije, konkurenčnosti in strateške avtonomije ob hkratnem ohranjanju odprtega gospodarstva. POUDARJA, da je treba države članice in regije, ki so na področju inovacij v vzponu ali zmerno napredujejo, podpreti pri vključevanju v visokotehnološke projekte, spodbujati sodelovanje z vodilnimi in zelo inovativnimi državami članicami in regijami ter povezati podjetja z vrhunsko znanostjo, da bi olajšali dostop do financiranja ter privabili in zadržali nadarjene posameznike.

Nujnost izboljšanja upravljanja nacionalnega in regionalnega sodelovanja ter usklajenosti portfelja politik

19. OPOZARJA na vlogo kohezijske politike Unije in strategij S3 pri spodbujanju inovacij in konkurenčnosti v vseh državah članicah in regijah EU. POUDARJA, da bi bilo treba pobude, ki podpirajo evropske ekosisteme na področju raziskav in inovacij, in nove pobude za uvedbo novega evropskega programa za inovacije oblikovati tako, da bi ustvarjale sinergije s skladi kohezijske politike ter skladi za raziskave in inovacije; pri tem bi bilo treba upoštevati nacionalne in regionalne odgovornosti ter različne zakonodajne okvire.

20. **POUDARJA**, da lahko tesna izmenjava in sodelovanje med manj in visoko inovativnimi državami članicami in regijami EU učinkovito prispevata k nadaljnjemu razvoju zmogljivosti na področju raziskav in inovacij ter zmanjševanju razlik med njimi. **OPOZARJA**, da je Komisija z okvirom pametne specializacije spodbujala regionalne inovacijske ekosisteme, in **PRIPOROČA**, da Komisija oceni učinek nedavnih pobud, kot je regionalna inovacijska shema Evropskega inštituta za inovacije in tehnologijo, ter vzpostavi povezave med različnimi vodilnimi pobudami novega evropskega programa za inovacije.
21. **PODPIRA** globalni pristop EU k raziskavam in inovacijam za spodbujanje sodelovanja pri usklajevanju mednarodnih politik na področju raziskav in inovacij s cilji trajnostnega razvoja, da bi okrepili mednarodno sodelovanje evropskih inovacijskih ekosistemov na podlagi načel in vrednot pakta za raziskave in inovacije v Evropi.
22. **POUDARJA**, da so raziskovalne infrastrukture temeljni steber odličnih ekosistemov na področju raziskav in inovacij, saj privabljajo uporabnike z različnih znanstvenih področij in olajšujejo sodelovanje, ter so postale multidisciplinarna vozlišča na nacionalni, regionalni in lokalni ravni, ki omogočajo medsebojno bogatenje med disciplinami, kot je poudarjeno v deklaraciji iz Tenerifa o svetovni razsežnosti in trajnostni naravnosti raziskovalnih infrastruktur.

Prihodnji ukrepi

23. **POZIVA** Komisijo, naj:
- a. izkoristi konkurenčnost evropskih regionalnih inovacijskih ekosistemov, spodbudi njihov vpliv na medregionalne pametne specializacije in izkoristi dopolnjevanje zmogljivosti na področju raziskav in inovacij, pri čemer je treba narediti več, da se zapolnijo inovacijske vrzeli v Evropi s krepitvijo znanstvene baze in inovacijskih ekosistemov v vseh državah in regijah EU;
 - b. v sodelovanju z državami članicami po potrebi uvede ukrepe za usklajevanje pobud Unije ter nacionalnih in regionalnih pobud za privabljanje ali zadržanje nadarjenih posameznikov in za izboljšanje zmogljivosti na področju raziskav in inovacij;

- c. v sodelovanju z državami članicami poveča usklajevanje med raziskavami in inovacijami ter drugimi ustreznimi politikami, predvsem digitalno in industrijsko politiko, da bi se usmerili v odličnost in učinek, podprli preobrazbene inovacije in inovativne industrijske vrednostne verige ter mobilizirali inovacijska vozlišča;
- d. v sodelovanju z državami članicami opredeli in spodbuja z dokazi podprte politike na področju raziskav in inovacij, da bi se usmerili na specifične nacionalne, regionalne in lokalne izzive in potrebe ter prispevali k strateškim prednostnim nalogam Unije in nacionalnim strateškim prednostnim nalogam;
- e. v sodelovanju z državami članicami okrepi sodelovanje med Unijo in tretjimi državami v okviru pristopa Ekipe Evropa s posebnimi ukrepi, ki podpirajo mednarodne ekosisteme na področju raziskav in inovacij tako v okviru strategije EU Global Gateway kot globalnega pristopa k raziskavam in inovacijam, ki ju je razvila Komisija. Konkretno, naj okrepi sodelovanje z latinskoameriškimi in karibskimi državami v okviru vrha voditeljev držav ali vlad EU-CELAC.

III. Učinek politike Mehanizma za okrepanje in odpornost na ključne cilje Unije na področju raziskav in inovacij ter evropski raziskovalni prostor

- 24. POUDARJA, da bi morale reforme in naložbe v okviru Mehanizma predvsem izboljšati odpornost, pripravljenost na krize, sposobnost prilagajanja in potencial rasti držav članic ter tako prispevati k strateški avtonomiji Unije skupaj z odprtim gospodarstvom in ustvarjati evropsko dodano vrednost ter spodbujati ekonomsko, socialno in teritorialno kohezijo. Ukrepi na področju raziskav in inovacij, ki se financirajo iz Mehanizma za okrepanje in odpornost, lahko prispevajo k preoblikovanju evropskega ekosistema na področju raziskav in inovacij:
 - a. s trajnostnimi reformami in javnimi naložbami, povezanimi z njimi, na nacionalni ravni, pri čemer številne države članice znaten delež svojih naložb v Mehanizem za okrepanje in odpornost ter reform namenijo raziskavam in inovacijam, da bi dosegli sistemski socialni učinek in spremembe kot gonilo na znanju temelječega gospodarstva;

- b. z oblikovanjem raznolikega, na odličnosti temelječega in dobro delujočega evropskega raziskovalnega prostora, namenjenega iskanju rešitev za doseganje prednostnih nalog Unije in nacionalnih prednostnih nalog, kot sta zeleni in digitalni prehod, ter za obravnavanje drugih pomembnih družbenih izzivov.
25. POUDARJA, da so države članice v več primerih v fazi zasnove svojih ukrepov Mehanizma za okrevanje in odpornost povsod, kjer je bilo možno, vključile nekatere naložbe za dopolnitev, krepitev in vzpostavitev sinergij, vključno z dodatnostjo Mehanizma z drugimi skladi Unije ter tradicionalnimi instrumenti in ukrepi na področju raziskav in inovacij iz nacionalnih in evropskih skladov za raziskave in inovacije.
26. POUDARJA, da so za Mehanizem za okrevanje in odpornost značilni časovno omejeno obdobje načrtovanja, financiranja in izvajanja ter pravila o dodatnosti in dopolnjevanju sredstev, ki so državam članicam omogočila ukrepanje v zvezi z nacionalnimi in evropskimi prednostnimi nalogami. POUDARJA, da uredba o Mehanizmu za okrevanje in odpornost omogoča sinergije z drugimi programi in instrumenti Unije. OPOZARJA, da so sinergije med programi financiranja raziskav in inovacij na ravni Unije ter na nacionalni in, kjer so na voljo, regionalni ravni še vedno velik izziv in priložnost za doseganje cilja krepitve evropske znanstvene in tehnološke baze. POZDRAVLJA prizadevanja Komisije in držav članic za spopadanje s trdovratnimi izzivi in jih POZIVA, naj to delo nadaljujejo.
27. POUDARJA potencialno vlogo načrtov za okrevanje in odpornost, okvirnega programa Unije za raziskave in inovacije ter instrumentov kohezijske politike pri podpiranju novega evropskega raziskovalnega prostora. PRIZNAVA, da so države članice v več primerih sredstva iz Mehanizma za okrevanje in odpornost namenile ukrepom v politikah na področju raziskav in inovacij, ki lahko podprejo nekatere prednostne naloge novega evropskega raziskovalnega prostora, kot so:
- a. spodbujanje enakosti spolov na področju raziskav in inovacij. POUDARJA, da so nekatere države članice v raziskave in inovacije inkorporirale ukrepe za vključevanje vidika spola – kot so nadaljnji programi za podporo podjetnicam in njihovem poklicnemu razvoju ter za privabljanje nadarjenih posameznic na poklicne poti na področju znanosti, tehnologije, inženirstva in matematike – ter ukrepe, ki odpravljajo razlike med spoloma na področju raziskav in inovacij;

- b. spodbujanje teritorialne kohezije prek raziskav in inovacij. POUDARJA, da so nekatere države članice vključile ukrepe za krepitev nacionalnih in regionalnih ekosistemov na področju raziskav in inovacij in teritorialne kohezije ter za lažje usklajevanje in boljše sisteme upravljanja med nacionalnimi in regionalnimi organi.

Prihodnji ukrepi

- 28. OPOZARJA, da Komisija izvaja vmesno oceno Mehanizma za okrevanje in odpornost, ki bo izvedena do februarja 2024. POZIVA Komisijo, naj izvede ločeno študijo, ki bo dopolnjevala to oceno, pri čemer se je treba izogibati podvajanju, se usmerila na ukrepe na področju raziskav in inovacij, vključene v Mehanizem za okrevanje in odpornost, da bi se podprlo učenje o politikah, ter tudi upoštevala razlike v zasnovi med Mehanizmom za okrevanje in odpornost ter drugimi skladi Unije v zvezi:
 - a. s prispevkom k spodbujanju zelenega in digitalnega prehoda ter po potrebi k zmanjšanju razlik na področju raziskav in inovacij na regionalni in nacionalni ravni ter k spodbujanju enakosti spolov;
 - b. s prispevkom h krepitvi nacionalnih sistemov raziskav in inovacij;
 - c. s prispevkom ukrepov na področju raziskav in inovacij iz nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost k napredku programa politike evropskega raziskovalnega prostora in novega evropskega programa za inovacije;
 - d. z vprašanjem, v kolikšni meri so države članice izkoristile sinergije med Mehanizmom za okrevanje in odpornost ter drugimi skladi Unije na področju raziskav in inovacij ter ukrepov sektorske politike, v katerih imata znanost in tehnologija pomembno vlogo, pri čemer naj opredeli izvedene instrumente in mehanizme ter ovire za kombiniranje različnih virov ter evidentira najboljše prakse za lažje vzajemno učenje.
- 29. POZIVA Komisijo, naj države članice obvesti o ugotovitvah te študije za prihodnji razvoj politike na področju raziskav in inovacij na evropski in nacionalni ravni ter o ugotovitvah vmesne ocene Mehanizma za okrevanje in odpornost. OPOZARJA, da obstoječa orodja Komisije, kot sta instrument za tehnično podporo in instrument za podporo politikam v okviru programa Obzorje, lahko pomagajo pri oblikovanju in izvajanju reform.